

โครงการประเมินผลการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่ว จังหวัดกาญจนบุรี

ส่วนน้ำเสียชุมชน

กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินโครงการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่ว จังหวัดกาญจนบุรี ระยะที่ 1 และ 2 ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2560 จนถึงเดือนกันยายน 2565 โดยกิจกรรมที่ดำเนินการประกอบด้วย การขุดลอกตะกอนในลำห้วย การขนย้ายกองกากแร่และดินปนเปื้อน การปิดคลุมพื้นที่ปนเปื้อน การสร้างและปรับปรุงฝายดักตะกอน และการก่อสร้างหลุมฝังกลบแบบปลอดภัย ถึงแม้ว่าผลการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมและผลการตรวจวัดปริมาณตะกั่วในเลือดของชาวบ้านคลิตี้ ภายหลังการดำเนินโครงการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ทั้งสองระยะ พบว่า มีแนวโน้มที่ดีขึ้นกว่าในอดีต แต่ยังคงอยู่ในระดับสูงกว่าพื้นที่ทั่วไป ส่งผลให้ชาวบ้านที่อยู่อาศัยในพื้นที่คลิตี้ยังคงมีความเสี่ยงต่อสุขภาพในระยะยาว ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กรมควบคุมมลพิษ จึงได้มีการประเมินผลการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ เพื่อเป็นการทบทวนและประเมินผลกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ทั้งต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยในการประเมินผลจะอ้างอิงรูปแบบและแนวทางการประเมินผลจากคู่มือแนวทางการจัดทำรายงานการประเมินผลการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน ราย 5 ปี ฉบับปี 2544 ขององค์การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมแห่งสหรัฐอเมริกา (US.EPA. Comprehensive Five - Year Review (FYR) Guidance, 2001)

ในการประเมินผลการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่ว จังหวัดกาญจนบุรี สมาคมวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย ได้รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และประเมินข้อห่วงกังวลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในหมู่บ้านคลิตี้ มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. การก่อสร้างหลุมฝังกลบแบบปลอดภัย

การประเมินผล พบว่า สภาพทั่วไปของหลุมฝังกลบมีสภาพดี แต่ควรมีการวางแผนป้องกัน การพังทลายของดิน

รูปที่ 1 บริเวณหลุมฝังกลบแบบปลอดภัย

2. งานดูตและขุดลอกตะกอน

ลำห้วยคลิตี้กลับคืนสู่สภาพปกติแล้ว โดยพบว่ามีต้นไม้และวัชพืชขึ้นทั่วไป

3. งานฟื้นฟูพื้นที่รอบโรงแต่งแร่เดิม

ได้ตรวจสอบฟื้นฟูพื้นที่โดยรอบโรงแต่งแร่เดิม ทั้งการขุดกากหางแร่และดินปนเปื้อน การปิดคลุมพื้นที่ต่างๆ ด้วยดินสะอาด และการเทพื้นคอนกรีตเสริมเหล็กและวางระบายน้ำฝน

รูปที่ 4 งานฟื้นฟูพื้นที่รอบโรงแต่งแร่เดิม

4. งานฝายดักตะกอน

ฝายดักตะกอนมีสภาพการใช้งานได้ดีในปัจจุบัน โดยประชาชนมีความมั่นใจและพึงพอใจในการดำเนินการ

รูปที่ 5 ฝายดักตะกอน KC4

5. งานปรับปรุงถนน

ได้ปรับปรุงถนน จำนวน 4 เส้นทาง ตั้งแต่ชุมชนคลิตี้บ้านจนถึงคลิตี้ล่าง ระยะทางรวม 26 กิโลเมตร

รูปที่ 6 ถนนบ้านคลิตี้

6. งานปิดคลุมหลุมฝังกลบแบบปลอดภัย

ได้รับการปิดคลุมตามที่ได้ออกแบบไว้ และมีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี

รูปที่ 7 หลุมฝังกลบแบบปลอดภัย

7. การสำรวจที่พบเพิ่มเติม

พบกองกากแร่ขนาดกองกากแร่ 30 x 30 เมตร สูงประมาณ 1 เมตร มีการกระจายตัวไปตามที่ลาดของแปลงที่ดินของเจ้าของเหมืองเก่า

รูปที่ 8 กองกากแร่ที่พบเพิ่มเติม

8. การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ผลการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย น้ำผิวดิน ดิน ตะกอนดิน สัตว์น้ำ และพืช พบว่า ปริมาณตะกั่วมีค่าเป็นไปตามมาตรฐาน แต่บริเวณใกล้โรงแต่งแร่และใต้โรงแต่งแร่ยังคงมีปริมาณตะกั่วสูงกว่าค่ามาตรฐาน เมื่อเทียบกับระดับปริมาณตะกั่วที่ตรวจสอบได้ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ค่ามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

รูปที่ 9 แผนที่จุดเก็บตัวอย่างน้ำผิวดิน ตะกอนดินในแหล่งน้ำผิวดิน และสัตว์น้ำ บริเวณลำห้วยคลิตี้ และการลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

9. การตรวจสอบสุขภาพประชาชน

พบว่าระดับตะกั่วในเลือดในกลุ่มเด็กและผู้ใหญ่มีแนวโน้มลดลง สุขภาพของคนในชุมชนดีขึ้น แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจถึงพิษภัยของตะกั่ว และเฝ้าระวังดูแลสุขภาพตนเองมากขึ้น

รูปที่ 10 กรมควบคุมโรค ได้ติดป้ายประชาสัมพันธ์ “ เด็กฉลาด ปลอดภัยห่างไกลตะกั่ว ”

10. การสื่อสารและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ได้มีการเผยแพร่ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เช่น การติดป้ายไวนิล การประชาสัมพันธ์ผ่านผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านกลุ่มไลน์ รวมทั้งมีการจัดประชุมเพื่อนำเสนอแผนและขั้นตอนการดำเนินการให้กับคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโครงการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้

รูปที่ 11 งานประชุมเพื่อชี้แจงแผนและขั้นตอนการดำเนินงาน ณ อาคารสำนักงานชั่วคราว
โครงการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้

ทั้งนี้ กองจัดการคุณภาพน้ำ จะนำผลจากรายงานการประเมินผลการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ฯ เผยแพร่ให้กับผู้มีส่วนได้เสียทั้งในและนอกพื้นที่คลิตี้ และสำนักบังคับคดี สำนักงานศาลปกครอง ได้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันของการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ฯ และจะนำข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้จากรายงานดังกล่าว เป็นแนวทางในการดำเนินงานในอนาคต ต่อไป

รูปที่ 12 คพ. ติดป้ายประชาสัมพันธ์ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม